

Управление на опасни и масоворазпространени отпадъци – законодателство, проблеми, решения

Диана Балева

Министерство на околната среда и водите

Дирекция „Управление на отпадъците и опазване на почвите“

email: dbaleva@moev.government.bg

тел. 02 940 6677

I. Европейско законодателство

1. Рамкова директива за отпадъците (Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви)

- ✓ Разширена отговорност на производителя;
- ✓ Замърсителят плаща.

Директиви по потоци отпадъци

- ✓ Директива 94/62/ЕО относно опаковките и отпадъците от опаковки;
- ✓ Директива 2012/19/ЕС относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване;
- ✓ Директива 2006/66/ЕО относно батерии и акумулатори;
- ✓ Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла;
- ✓ Директива 2000/53/ЕО относно излезли от употреба моторни превозни средства;

II. Национално законодателство

1. Закон за управление на отпадъците.

- ✓ транспонира Рамковата директива за отпадъците;
- ✓ въвежда йерархията при управление на отпадъците.

Цели:

- ✓ постигне интегрирана рамка за управление на отпадъците;
- ✓ подобряване на ефективността на използване на ресурсите;
- ✓ увеличаване отговорностите на замърсителите.

Наредби по прилагане на законодателството

○ Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки

- определя изискванията за пусканите на пазара опаковки и опаковъчни материали, както и за разделното събиране, многократна употреба, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от опаковки, включително постигането на цели за рециклиране и/или оползотворяване;
- транспонира Директива 94/62/ЕО относно опаковките и отпадъците от опаковки.

Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства

- определя изискванията за събирането, транспортирането и третирането на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства, материали и компоненти за тях;
- транспонира Директива 2000/53/ЕО относно излезли от употреба моторни превозни средства.

Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти

- определя изискванията за пускане на пазара на масла, както и разделното събиране, съхраняването, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- транспонира Директива 75/439/ЕИО относно отработени масла.

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване

- определя изискванията за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, повторната употреба, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- транспонира Директива 2012/19/ЕС относно отпадъците от електрическо и електронно оборудване.

Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии акумулатори

- определя изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за разделното събиране, транспортирането, съхраняването, предварителното третиране, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на негодни за употреба батерии и акумулатори;
- транспонира Директива 2006/66/ЕО относно батерии и акумулатори.

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми

- определя изискванията за събирането, транспортирането, съхраняването, оползотворяването или обезвреждането на излезли от употреба гуми (ИУГ), включително целите за регенерирането и/или рециклирането и/или оползотворяването им;

!! В действащото законодателство на Европейския съюз няма нормативен акт, уреждащ отношенията, свързани с дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване и оползотворяване на излезлите от употреба гуми.

III. Задължения на кметове на общини по наредбите за МРО

ЗАКОНОВА РАМКА

ЗАКОНОВА РАМКА - ЗУО

КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА:

- **отговоря за организирането** на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци (МРО), и/или
- **оказва съдействие** на организациите по оползотворяване на МРО, в т.ч. определяне местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране на отпадъци и местата за предаване на МРО;
- **осигурява информацията** за местата за предаване на МРО.

(чл. 19, ал. 3, т. 7 и 13)

ЗАКОНОВА РАМКА - ЗАКОН ЗА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА

Кметовете на общините определят служби за контрол, които контролират спазването на изискванията на ЗУО по отношение на изоставените или снетите от отчет моторни превозни средства (МПС).

(чл. 167, ал. 2, т. 3)

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО ЗАКОНА ЗА ДВИЖЕНИЕ ПО ПЪТИЩАТА

- ❑ Снемането от отчет на изоставено регистрирано МПС се извършва след писмено уведомление от службите за контрол и предоставяне на табелите с регистрационните номера.
- ❑ Снемането от отчет на изоставено регистрирано МПС, на което табелите с регистрационните номера липсват и не могат да бъдат издирени, се извършва след писмено уведомление от службите за контрол, като МПС се идентифицира по номера на рамата или друг идентификационен номер.
- ❑ В тези случаи се представят документи, че МПС е прието за разкомплектуване.

(Чл. 143, ал. 7 и ал. 8)

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО

НАРЕДБАТА ЗА ИУМПС - 1

КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ДА:

1. **определя местата** на територията на общината за **предаване на ИУМПС**;
2. **организира** дейностите по събирането на ИУМПС и предаването им в центрове за разкомплектоване.

КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИЗПЪЛНЯВА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ ПО НАРЕДБАТА, КАТО СКЛЮЧВА ДОГОВОР С:

1. организации по оползотворяване на ИУМПС;
2. лица, които изпълняват задълженията си индивидуално.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ

ПО НАРЕДБАТА ЗА ИУМПС - 2

ДОГОВОРИТЕ ТРЯБВА ДА СЪДЪРЖАТ НАЙ-МАЛКО СЛЕДНОТО:

1. изисквания към системата за събиране на ИУМПС на територията на съответната община;
2. задълженията за контрол;
3. задълженията за предоставяне на информация на гражданите на съответната община, провеждане на образователни и информационни кампании.

**ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ
ПО НАРЕДБАТА ЗА ИУМПС - 3**

Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори за всеки район поотделно.

За местата за предаване на ИУМПС се отрежда достатъчно площ, като се отчита броят на ИУМПС на територията на общината за година.

**ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО
НАРЕДБАТА ЗА ОТРАБОТЕНИТЕ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИ
НЕФТОПРОДУКТИ - 1**

КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ДА:

- 1. определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината;**
- 2. информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на отработените масла;**
- 3. съдейства за извършването на дейностите по събиране и съхраняване на отработените масла и предаването им за оползотворяване и обезвреждане.**

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО
НАРЕДБАТА ЗА ОТРАБОТЕНИТЕ МАСЛА И
ОТПАДЪЧНИ НЕФТОПРОДУКТИ - 2

**КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИЗВЪРШВА
ДЕЙНОСТИТЕ КОГАТО:**

- местата за смяна на отработени моторни масла са разположени върху общински имот;
- има сключен договор с:
 1. организация по оползотворяване на отработени масла;
 2. лицата, които пускат на пазара масла, и изпълняват задълженията си по наредбата индивидуално;
 3. други лица, притежаващи документ по чл. 35 ЗУО.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ
ПО НАРЕДБАТА ЗА ИУЕЕО - 1

КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ДА:

- 1. оказва съдействие на организациите по оползотворяване,** в т. ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на ИУЕЕО;
- 2. организира** изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на ИУЕЕО .

**ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ
ПО НАРЕДБАТА ЗА ИУЕЕО - 2**

**КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИЗПЪЛНЯВА
ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ ПО НАРЕДБАТА, КАТО
СКЛЮЧВА ДОГОВОР С:**

1. организации по оползотворяване на ИУЕЕО;
2. лица, които изпълняват задълженията си индивидуално;
3. други лица, притежаващи документ по чл. 35 ЗУО.

**ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ
ПО НАРЕДБАТА ЗА ИУЕЕО - 3**

**ДОГОВОРИТЕ ТРЯБВА ДА СЪДЪРЖАТ НАЙ-МАЛКО
СЛЕДНОТО:**

1. изискванията към системата за разделно събиране на ИУЕЕО от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на ИУЕЕО, честота на обслужване;
2. задълженията за контрол;
3. задълженията и начина за предоставяне на информация на гражданите и провеждането на образователни и информационни кампании;
4. задължението за предоставяне на кмета на общината най-малко веднъж годишно на информация за събраното ИУЕЕО.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО НАРЕДБАТА ЗА ИУЕЕО - 4

С договорите се изготвя и утвърждава **график за събиране на ИУЕЕО**, образувано в бита, включващ не по-малко от две дати годишно.

Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори за всеки район поотделно.

Кметът на общината контролира изпълнението на задълженията във връзка със сключените договори.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО НАРЕДБАТА ЗА БА И НУБА - 1 **КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИМА ЗАДЪЛЖЕНИЕ ДА:**

1. **организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на НУБА;**

2. **организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА.**

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ
ПО НАРЕДБАТА ЗА БА И НУБА - 2

**КМЕТЪТ НА ОБЩИНАТА ИЗПЪЛНЯВА
ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ ПО НАРЕДБАТА,
КАТО СКЛЮЧВА ДОГОВОР С:**

1. организации по оползотворяване на НУБА;
2. лица, които изпълняват задълженията си индивидуално;
3. други лица, притежаващи документ по чл. 35 ЗУО.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ
ПО НАРЕДБАТА ЗА БА И НУБА - 3

**ДОГОВОРИТЕ ТРЯБВА ДА СЪДЪРЖАТ НАЙ-
МАЛКО СЛЕДНОТО:**

1. изискванията към системата за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА от домакинствата;
2. задълженията за контрол;
3. задълженията и начинът за предоставяне на информация на гражданите и провеждане на образователни и информационни кампании;
4. задължение за предоставяне най-малко веднъж годишно на информация за разделно събраните портативни и автомобилни НУБА на територията на общината.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТОВЕТЕ НА ОБЩИНИ ПО НАРЕДБАТА ЗА БА И НУБА - 4

С договорите се урежда разделното събиране на НУБА от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, търговските обекти и обектите за отдых, забавления и туризъм.

Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори за всеки район поотделно.

Кметът на общината контролира изпълнението на задълженията във връзка със сключените договори.

МЕТАЛСЪДЪРЖАЩИ ОТПАДЪЦИ, КОИТО НЕ ПОПАДАТ В КАТЕГОРИЯТА *ОТПАДЪЦИ* *ОТ ЧЕРНИ И ЦВЕТНИ МЕТАЛИ*

- Излезли от употреба моторни превозни средства
- Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
- Негодни за употреба батерии и акумулатори
- Метални опаковки

ОРГАНИЗАЦИИ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ

Списъци на организациите по оползотворяване могат да бъдат намерени на интернет страницата на МОСВ:

Отпадъци/Регистри/Регистър на организациите по оползотворяване, или

<http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=395>

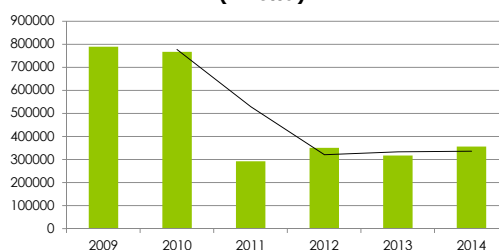
IV. Управление на опасните отпадъци

Образувани опасни отпадъци за периода 2009-2014 г.

За периода 2009–2014 г. общото количество образувани опасни отпадъци в Република България е 2 874 156 тона, като се запазва тенденция на трайно намаляване на количествата образувани отпадъци

Количество образувани опасни отпадъци от собствената дейност (в тона)

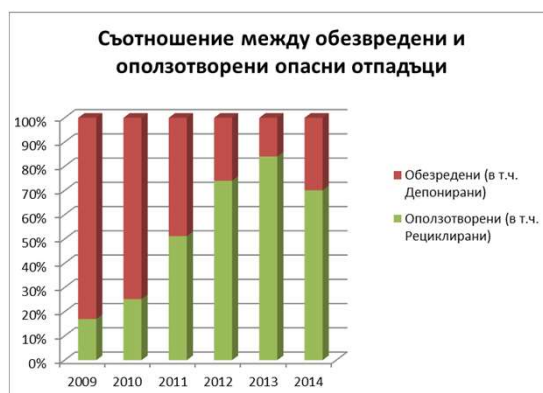

Опасни отпадъци - статистика

- За периода 2009-2014 г. най-голям дял от образуваните опасни отпадъци имат опасните отпадъци от горивни процеси, следвани от индустриалните течни отпадъци и отпадъците от киселини, основи и соли.
- Най-голямо количество опасни отпадъци за периода 2009-2014 г. са образувани от:
 - икономическа дейност „Производство на основни метали. Производство на метални изделия, без машини и оборудване“;
 - икономическа дейност „Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти“;
 - икономическа дейност „Производство на химични продукти. Производство на лекарствени вещества и продукти. Производство на изделия от каучук и пластмаси“;

Третирани опасни отпадъци

Предадени за оползотворяване и за обезвреждане
опасни отпадъци за периода 2009 – 2014 г.

Третирани опасни отпадъци

- За периода 2009-2014 г. са предадени за оползотворяване общо 1 190 893,122 тона опасни отпадъци (41% от образуваните за периода 2009-2014 г. опасни отпадъци).
- За оползотворяване се предават основно опасни отпадъци, съдържащи метали – това са отпадъци от икономическа дейност „Производство на основни метали. Производство на метални изделия, без машини и оборудване“.

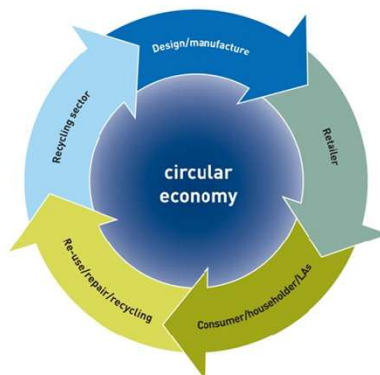
Предадени за оползотворяване опасни отпадъци

За периода 2009-2014 г. са предадени за обезвреждане общо 1548851,862 тона опасни отпадъци (59% от образуваните за периода 2009-2014 г. опасни отпадъци)

Тенденции в количествата образувани и третирани опасни отпадъци
(Източник: ИАОС)

V. Кръгова икономика - Позиция на България в протичащите обсъждания на законодателния пакет

Повишаване на целите за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци; цели по депониране

Законодателно предложение на ЕК

- Дефиниция за битови отпадъци
- Цели за повторна употреба и рециклиране
 - 2025 г. – 60%
 - 2030 г. – 65%
- Цели за ограничаване на депонирането на битови отпадъци
 - 2030 г. – 10%
- Дерогации в законодателното предложение – България не получава дерогация

Повишаване на целите за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци; цели по депониране (2)

Позиция на България

- Липса на обвързаност между целите за рециклиране и депониране по отношение на общото количество генерирани отпадъци
- Липса на оценка на избрания вариант
- Твърде амбициозни цели
- Неяснота в основните дефиниции – „битови отпадъци“ и „подготовка за повторна употреба“
- Третиране на останалите количества
 - => Налагане на необходимост от инвестиции в енергийно оползотворяване на отпадъци

Повишаване на целите за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци; цели по депониране 3

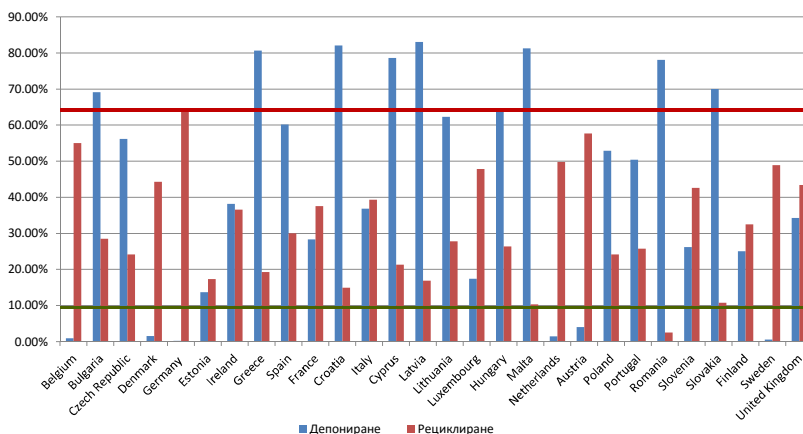
Цели на България в преговорния процес:

1. Запазване на оценения вариант, при който България получава дерогация
2. Търсене на възможности за по-ниски нива на заложените цели
3. Допълнителна дерогация при обвързване на целите с нивата на енергийно оползотворяване на отпадъците

Позиции на други ДЧ – три първоначални групи

- Подкрепа и становище, че целите не са достатъчно амбициозни
- Резерви относно размера на целите и обвързване с определения и метод за изчисление
- Против, с оглед необходимостта от значително повишаване на дела на оползотворяване на енергията от отпадъци

Постигнати резултати от ДЧ по рециклиране и депониране на битови отпадъци за 2013 г.

Предложени нови нива на цели за рециклиране на отпадъци от опаковки

	2025	2030	Позиция на България
Обща цел	65%	75%	Целта за 2025 г. е приемлива;
Пластмаса	55%	55%	Висока
Дърво	60%	75%	Целта от 75% е висока
Метал	75%	85%	Целта от 75% е приемлива
Алуминий	75%	85%	Разделянето на целта не е приемливо
Стъкло	75%	85%	Целта е висока
Хартия	75%	85%	Целта е изпълнена

Заключение

- Конкретно поставени цели – непропорционално избрани спрямо индивидуалните постижения на ДЧ
- Необходимост от дерогации и измерими цели
- Основен акцент – обхват на основните дефиниции, изясняване на метода за изчисление, измеримост на мерките
- Рамков подход – индивидуално прилагане от ДЧ в националното законодателство при спазване на общи принципни разпоредби

План за действие за кръгова икономика

- Равнище ЕС, необходими дългосрочни действия на всички равнища - от държавите членки, регионите и градовете до бизнеса и гражданите;
- Финансиране от над 650 млн. евро /„Хоризонт 2020“/ и 5,5 млрд. евро по линия на структурните фондове;
- Действия за намаляване на хранителните отпадъци;
- Разработване на стандарти за качество на вторичните суровини;
- Мерки за екопроектиране, с които се насърчават възможностите за поправка, трайността и рециклируемостта на продуктите, както и енергийната ефективност;

Финансиране

- Финансовият ресурс по ОПОС 2014-2020 г. за намаляване на количеството депонирани битови отпадъци, посредством осигуряване на допълнителен капацитет за рециклиране и оползотворяване, е близо 563 млн. лв.
- Планирани са 7 процедури за: изграждане на анаеробни и/или компостиращи инсталации за биоразградими и зелени отпадъци; изграждане на центрове за повторна употреба;
- 2016 г. – 9.8 млн. лв. за изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти в областта на управлението на отпадъците;
- 2017 г. – 44.5 млн. лв. за проектиране и изграждане на центрове за повторна употреба.

Благодаря за Вашето
внимание !

